

EDITORIAL

Alvançar cap arrere

De les passades eleccions municipals i autonòmiques han sorgit nous governs i ja comença a notar-se el "lampedusia" canvi que nos espera.

En l'Ajuntament de **València**, la nova alcaldesa, **Mª José Catalá**, ha mampres la labor valencianista que prometia el **PP** en el seu programa electoral, això sí, seguint l'estil que tan magníficament ha deixat eixemplificat **Pedro Sánchez** en els seus anys de mandat: "Donde dije digo, digo Diego".

Recordem que el **Cap i Casal** tenia, abans de l'arribada de la democràcia, el nom oficial en castellà. **Rita Barberá**, molt "valencianista" ella, determinà que també poguera dir-se oficialment en català: "**València**". **Joan Ribó**, mes conseqüent, i en consonància en l'ideologia antiespanyola del seu partit –per lo manco formalment, que també d'aço hi hauria molt que parlar–, decidí que com a nom oficial nomes quedara el català, llevant el caracter oficial a la denominació en castellà.

Ara, **Mª José Catalá** s'ha donat molta presa en recuperar la denominació oficial en castellà, mantenint-la també en català. I aixina s'ha tancat el cercle i tornem a on estavem.

Fora d'eixe cercle, per supòst, ha quedat sempre la denominació en valencià, perquè, per a qui encara estiga en l'inopia, en els partits que actualment tenen representació en l'ajuntament capital i o en les **Corts**, qualsevol referència a la llengua valenciana, o al valencià, es nomes un "captavots", una trampa per a incauts. L'únic partit nou en estes institucions respecte de les anteriors legislatures es **VOX** i, com el **PP**, a pesar de les declaracions "valencianistes" en campanya electoral, pareix que en esta recastellanisació nominativa se va a donar per mes que satisfet.

Per cert, no volem insistir en els arguments per a afirmar que "**València**" (en la 'e' oberta i accent greu) es català i no valencià (llengua en la que se pronuncia en la 'e' tancada i s'ha d'escriure –si se posa– en accent agut "**València**") perquè ja ho hem tractat en mes ocasions i uns altres en mes autoritat acadèmica que nosatres ho han raonat per extens.

Sí que volem destacar el fet de que, per mes que insistixquen els cinics catalanistes, no es una simple qüestió ortogràfica, un simple accent sense importància, sino un canvi de lletra, es dir, un canvi de nom. Es la diferència entre nomenar-nos en el nom que nos hem donat nosatres o deixar que els forasters nos rebategen al seu gust. Es la diferència entre considerar-se un **poble** o una **colònia**; entre tindre **dignitat** o ser un **servil lacai**.

Una altra acció de la nova alcaldesa ha segut reunir-se en **Enric Esteve**, president de **Lo**

Rat Penat. Somriures cordials i bones paraules, poc mes ha transcendit. Lo esperable es que l'entitat deixe de patir l'ostracisme al que ha estat somesa les últimes legislatures i passe a rebre un mínim digne de subvencions d'acort en l'activitat que desenrolla i la seua importància històrica. A canvi, tornarà a oferir-se a donar una patina de "valencianisme" al **PP** quan aixina se li sollicita. Reedicció de la (lamentable) situació de vint anys arrere.

Lo que ja no es tan esperable es que les entitats pancatalanistes passen a ocupar el lloc de **Lo Rat Penat**, es dir, que patixquen elles la penúria econòmica que ha sofrit la centenària entitat. El **PP** seguirà repartint-los generoses subvencions tal com ho va fer a lo llarg de les dos dècades que estigue governant; sent, per cert, **Catalá** dos anys consellera de **Cultura**.

No obstant, com estan acostumades a viure en l'opulència, ya que durant les dos legislatures de govern del **Botanic** els han plogut els euros, van a necessitar un complement.

Al cap i la fi, canviar a tot un poble, arrancar del seu esperit fins a l'últim rastre d'autoestima per a destruir-lo per complet i instal·lar en el seu lloc l'anima d'un docil esclau, no resulta barat.

Sense problemes. Ací ve al rescat **Catalunya**.

El president català, **Pere Aragonés**, ha manifestat que "*la Generalitat se ofrece al conjunto de territorio de habla catalana para seguir defendiendo y promoviendo la lengua que compartimos*" (lasprovincias.es, 16/06/23). Per la seua part, la portaveu del govern català, **Patricia Plaja**, ha afirmat que "*Quiéren minorizar nuestra lengua hasta hacerla desaparecer (...) y eso el Govern no lo permitirá*", afegint que estarà al costat de les entitats panques valencianes "*en esta lucha democrática que se tiene que convertir en un ejemplo de resistencia*" (elnacional.cat, 15/06/23).

Observen la desvergonya de nomenar "lluïta democràtica" a negar el dret a uns partits democràticament elegits a adoptar la política llingüística que consideren. I reparen en l'infame ingerència que supón "defendre i promoure" lo que ad ells els interesse en un territori alie, fins al punt d'afirmar, en una arrogància inaudita, "*el Govern no lo permitirá*".

Pero lo mes detestable no son estes declaracions i lo que impliquen, sino la tan consabuda com vergonyosa falta de resposta per part de les autoritats valencianes.

Com hem dit al principi, s'impon la classe de canvi que descrivia **Lampedusa** en la seua obra **Il Gattopardo** i que se resumix en l'expressió: "Canviar-ho tot per a que res canvie".

Tal i com estan les coses, en conte de progressar, estem tornant vint anys arrere.

LA CITA

L'arrogància realment prové de l'inseguretat i, al final, el nostre sentiment de que som mes grans que els demes es realment l'atra cara del nostre sentiment de que som mes menuts que els demes.

Desmond Tutu

SUMARI

- 1
• EDITORIAL: **ALVANÇAR CAP ARRERE**
- 2
• PATRIMONI VALENCIÀ: **ANY JOAQUIM SOROLLA**
- 3
• JOCS TRADICIONALS (XCII): **BOLA VALENCIANA**
- LLISTAT: **ACTIVITATS CULTURALS**
- RESENYA BIBLIOGRÀFICA: **LA MARE DE DEU DELS DESAMPARATS, FONT D'INSPIRACIÓ POÈTICA**
- PATRIMONI VALENCIÀ: **ANY JOAQUIM SOROLLA (Continuació)**
- 4
• PASSATEMPS
- FAULA: **EL MENTIROS**

ACLARIMENT

Esta publicació està redactada en les Normes d'El Puig. Encara que es una obra col·lectiva,

l'encarregat de la redacció final de cada article te llibertat per a fer-ho en la normativa d'accentuació de la seua preferència. Este tema es motiu de debat, pero no de divisió, entre nosatres.

Any Joaquim Sorolla

El proxím mes d'agost, concretament el dia 10, es complix el centenari del falliment del pintor valencià **Joaquim Sorolla Bastida**. Per a commemorar est aniversari, el **Consell**, per mig d'un Decret del 20 de giner d'enguany, declarà 2023 com **Any Joaquim Sorolla**, en l'objectiu de que la ciutadania poguera profundisar en el coneiximent del seu llegat.

A nivell estatal també se commemora l'efemerides.

Per Real Decret de 17 de giner d'enguany se creava la *Comisión nacional para la conmemoración del centenario del fallecimiento de Joaquín Sorolla*, la qual, en la seua primera reunió, en febrer, aprovava el programa d'activitats '100 anys del falliment de Joaquim Sorolla', declarat **Acontenyiment d'Excepcional Interés Public** en la Llei d'aprovació dels Presuposts Generals de l'Estat de 2022, i que se prolonga fins al 31 de desembre de 2024. En este marc s'inclouen 30 activitats programades fins al moment, que tenen com a localisació principal les ciutats de València i Madrid, pero que s'estenen a unes atres com **Sant Sebastia, Toledo, Valladolid, Sevilla, La Corunya o Mallorca**, i internacionalment a **Copenhaga, Roma, Dallas o Nova York**.

S.M. LA REINA MARIA CRISTINA. ESTUDI PER A LA REGENCIA (1903-1904). MUSEU SOROLLA (POT CONTEMPLAR-SE EN L'EXPOSICIO "SOROLLA EN NEGRE")

gue, Roma, Dallas o Nova York.

Joaquim Sorolla Bastida naixque en **València ciutat** el 27 de febrer de 1863 i fallí, d'una malaltia greu, el 10 d'agost de 1923 en **Cercedilla**. Les seues despulles reposen en el mausoleu familiar del Cementeri General de València, a on foren traslladades en un multitudinari soterrar que l'acompanyaria en el definitiu regres a la seua terra. L'artista valencià fon part d'un moment excepcional de la cultura valenciana de finals del segle XIX i principis del XX, en el que també despuntaren en el mon

de les arts i les lletres un conjunt d'importants valencians, com **Vicent Blasco Ibáñez, Ignaci Pinazo o Marià Benlliure**, entre uns atres. Estes figures formen part de l'identitat de València i han contribuït al coneiximent de les terres valencianes arreu del mon. Sense dubte, Sorolla es un dels artistes valencians mes universals, puix la seua producció es coneguda i reconeguda mundialment, sent exhibides les seues obres en els mes importants i principals museus.

En la Declaració de l'*Any Joaquim Sorolla* s'ha volgut dotar ad esta efemerides d'un contingut

que done a conèixer mes amplament la trajectoria i obra del pintor des dels seus inicis i en les diferents etapes, i difonga la gran qualitat tècnica i el seu personal estil –de pinzellada agíl i solta– a l'hora de plasmar els efectes de la llum que el geni

ANY SOROLLA

LOGOTIP DE L'ANY SOROLLA

Mercantil de València...–, s'han afanyat en programar activitats culturals, exposicions, conferències, etc., entorn a la celebració de l'event, per a donar contingut al programa desenvolupat des de la **Generalitat** en el suport i la col·laboració de la **Fundació Museu Sorolla (Madrid)**, presidida per la besneta del pintor, **Blanca Pons-Sorolla**, dedicada a la conservació del llegat familiar.

Una de les primeres, si no la primera, fon l'exposició (ya clausurada) que presentà el Museu de Belles Arts de València i que portava el títol "**Sorolla. Orígens**", un recorregut pels inicis del fins a 1884.

També ya finalizada ha segut l'organizada per la **Generalitat Valenciana**, "**De la foscor a la llum. Cinc segles d'art**", en el **Palau de Comunicacions** (antic edifici de Correus).

Per la seua part, la Diputació de València, en la seu del **Palau de Scala** (Pça. Manises, 4), exhibix la mostra

"**Sorolla en Roma. L'artista i la pensió de la Diputació de València (1884-1889)**" (del 6 de març al 2 de juliol).

Seguint en l'espai artístic i cultural del Museu de Belles Arts, i esta volta conjuntament en la **Fundació Maria Cristina Masaveu Peterson**, el passat 29 de juny s'inaugurava l'exposició "**Colecció Masaveu. Sorolla**" (del 29 de juny al 1 d'octubre). Presenta mig centenar de peces extraordinàries, moltes d'elles obres mestres realitzades entre 1882, quan el pintor contava en 19 anys, en plena etapa de formació, i 1917, tres anys abans del final de la seua carrera com a pintor. Totes pertanyen a la col·lecció privada Masaveu, la qual alberga el major nombre de peces de l'artista i es la tercera en volum d'importància a nivell mundial, nomenada superada pel Museu Sorolla (Madrid) i la **Hispanic Society of America (Nova York)**. En l'elenc d'estes peces mestres s'aprecia un especial interès pels assumptes relacionats en el treball en la mar o les escenes de bany, tan freqüents en la producció de Sorolla.

També hem de senyalar l'exposició, encara oberta, que presenta la Fundació Bancaixa: "**Sorolla en negre**" (del 5 de maig al 10 de setembre). Nova lectura de l'importància del color negre en els llenços de l'artista valencià.

Entre els actes commemoratius prevists per l'Ajuntament de València, per a la proxima primavera d'hivern està l'inauguració, en la **Casa Museu Benlliure**, de l'exposició que portarà per títol

"**La València pintada en els temps de Sorolla**", en la que se posarà en valor la cordial i afectuosa relació que Sorolla mantingué durant molts anys en la família Benlliure.

Continúa en la pagina 3.

ANVERS I REVERS DE LES TRES MONEDES COMMEMORATIVES

COSINT LA VELA, 1904. COLECCIO MASAVEU (POT CONTEMPLAR-SE EN L'EXPOSICIO "COLECCIO MASAVEU. SOROLLA")

Bola valenciana

Ara que en tots els jardins i parcs de les poblacions vegem a jubilats jugant a la petanca, i que ademés te les seues normes establides oficialment per a participar en campionats, s'hauria de recordar una cosa que nos atany com a poble valencià.

Resulta que, mes de 1000 anys abans de Crist, en **Egipte** se practicava com a ritual religiós el joc que coneixem com a petanca. En el temps, pobles com el grec i el romà el varen adoptar com a conseqüència de l'impuls a les diferents practiques ludiques. En epoca mes proxima se posà de moda en **França**, a on el deprengueren emigrants espanyols que el dugueren baix el nom que coneixem, puix segons pareix se practicava en la **Provença** francesa i allí se'l nomenava *petanqué*, que significa "peus junts".

No obstant, en el segle XV en **Valencia** ya se divertien en este joc, pero en la variant grega que tenia una modalitat molt nostra.

Una bola de fusta de carrasca foguejada per sa durea, d'uns 12 o 14 cm de diámetro, era llançada per cada jugador aproximant-la lo mes possible a una atra mes chicoteta, d'uns 4 cm de diámetro, de fusta d'anouer o de boix. Esta esfera adquire el nom de bola de Valencia. Cada jugador tenia la seua bola, a vegades primorosament adornada.

El joc consistia primerament en traçar una línia i un rogle des d'a on llançar la boleta chicoteta. En acabant, des del mateix lloc, entraven en joc les tirades dels participants que llançaven la seua bola en l'objectiu de que es quedara lo mes prop de la chicoteta i guanyava qui mes acostat havia conseguit llançar-la.

Com que Valencia tingue tanta importancia a lo llarc dels segles XV i XVI, tambe feu arribar costums i jocs a tot lo mon conegut, i precisament este, en estendre's pel mon, ho feu en el nom de "**bola valenciana**", molt mes senzill que la provençal petanca i a la que podien jugar tant adults com chiquets.

CHIQUETS EN FLORS EN EL BALCO, D'IGNACI PINAZO

RESENYA BIBLIOGRAFICA

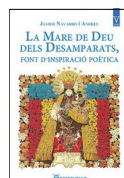
J.B.A.

Navarro i Andreu, Javier

La Mare de Deu dels Desamparats, font d'inspiració poètica

Edicions Mosseguello. Valencia, 2023.

(340 pàgines)

El poble valencià ha segut terra de poetes i de profunda devoció mariana. Eixemple d'això és que el primer llibre literari imprés en la península ibèrica ho fon en la ciutat de **València** i, com no podia ser d'una atra manera, es tractà precisament d'una justa poètica en honor a la **Mare de Deu**. Estem parlant de les conegudes **Trobes en lahors de la Verge Maria**, edició impresa en les premses de **Lambert Palmart** l'any 1474.

Este fet literari no és casualitat ya que, des de la creació de l'advocació **Mare de Deu dels Desamparats**, els poetes valencians no han parat de compondre bells, sentits i carinyosos versos a la patrona, a pesar de que hagen passat més de 500 anys.

L'autor d'este llibre ha volgut arreplegar totes les corones poètiques i llibres poètics dedicats a la Verge dels Desamparats, reproduint les poesies més emotives o curioses, sempre explicant el context en el que foren compostes i editades.

El treball d'investigació se completa en l'aportació de resenyes sobre els principals concursos poètics, gojos, fulls volants i edicions especials que aparegueren en els mijos de comunicació en motiu d'alguna celebració a l'entorn de la Mare de Deu dels Desamparats.

Es pot dir que este és el llibre més complet que s'ha escrit fins a l'actualitat sobre les composicions poètiques compostes en honor a la Santíssima Verge Maria dels Innocents Màrtirs i Desamparats.

ACTIVITATS CULTURALS
JULIOL-AGOST DE 2023

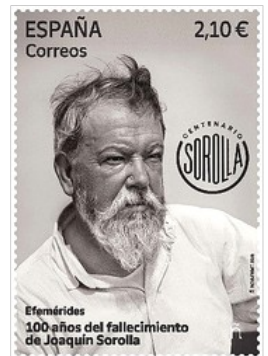
En est inici d'estiu no hi ha cap activitat per a anunciar. No obstant, encara pot programar-se alguna a ultima hora, per lo que els recomanem que consulten les pàgines webs de les associacions i se mantinguen atents a les xarxes socials.

PATRIMONI VALENCIÀ M^aA.M.C.

Any Joaquim Sorolla

Ve de la pàgina 2.

Mes alla de les exposicions, tambe s'han organitzat conferències, jornades científiques i homenajes de diversa índole. Entre estos, mencionar l'emissió per part de **Correus** d'un sagell en la

SAGELL COMMEMORATIU

fotografia que del pintor feu, en 1915, en la platja de la **Malvarrosa**, el fotograf **Diego González Ragel**, i l'acunyació d'una serie de tres monedes de colecció per part de la **Fabrica Nacional de Moneda i Timbre**.

L'*Any Sorolla* es una ocasió excepcional per a acostar-nos a les diferents etapes i visions que s'han volgut recrear i repassar del pintor en les diverses activitats que s'han portat i continuen portant a terme en la seua ciutat natal i en uns altres llocs. Un segle despuix de la desaparició de Joaquim Sorolla tenim oportunitat de conèixer mes i millor la vida i l'obra del pintor de la llum.

Rogle en Internet

Facebook:

Rogle Constanti Llombart

Twitter:

@rogleconstanti

Tots els eixemplars editats fins ara estan en:

www.rogleconstantillombart.com

COLABORA EN EL ROGLE

Donar difusió ad esta publicació es la millor forma de col·laborar en nosatres. Tambe pots fer-te **soci** (36 € a l'any) o **col·laborador** (12 € a l'any), i t'enviaré a casa tots els numeros que es publiquen durant l'any.

Si tens voluntat de fer alguna puntual aportació economica, tambe te quedariem molt agrats. El nostre numero de conte, en **Caixa Popular**, es:

ES52 3159 0018 1926 1586 4721

Resol l'acrostic del costat a partir de les definicions.

1. Premi o recompensa pels merits obtinguts o pels servicis prestats.
2. Conjunt d'utensilis, atifells o adorns que s'utilisen per a un fi concret o per a adornar.
3. Soroll molt fort.
4. Vago, vaporos, sotil.
5. Arbust o arbre menut de tronc gros en fusta rogenca i aromatica, sempre vert, de fulles casi cilindriques, en fruit redo, chicotet i de color blavenc.
6. Persona en gran fortalesa d'anim i autodomini per a fer front a les adversitats.
7. Coloquialment, gran cansanci o cansament.
8. Fava, curt d'enteniment.
9. Hipocoristic de Joan. Nom propi derivat del mateix.
10. Embolic, confusio. Mentira. Situacio dificil de resoldre.
11. De sabor acit. Aplicat a una persona, aspre de caracter i tracte dificil.
12. Arbre de la familia de les aceracees, de fusta dura i en taques, fulles lobulades o anguloses i flors en pomell. En alguna zona del nord del nostre Regne rep el nom d'oro.

PARAULES VERTICALS

1. Deixar el lloc a on s'estava estajat. Fer eixir d'un lloc a un grup de persones per diferents motius: per seguritat, per orde judicial, etc.
2. Reviure, tornar a la vida, recuperar les forces o el vigor perdut.

La solucio a peu de pagina.

			1.		2.	
1.	-	U	-	-	-	-
2.	-	-	-	-	C	-
3.	-	-	-	-	-	P
4.	-	-	-	I	-	-
5.	-	-	-	-	-	N
6.	-	S	-	-	-	-
7.	-	-	-	N	-	-
8.	-	A	-	-	-	-
9.	-	-	-	N	-	-
10.	-	B	-	-	-	-
11.	-	-	-	-	G	-
12.	-	-	-	-	B	-

FAULA

El mentiros

Un home malalt i d'escassos recursos promete als deus de la mar, a on immediatament trobaria mil monedes de oferir-los en sacrifici cent bous si se salvava de la mort. plata.

Volent provar al malalt, els deus l'ajudaren a recobrar rapidament la salut, i l'home se posà bo i s'alçà del llit prontament. Mes, com no posseïa els cent bous compromesos, els modelà en sagi i els portà a sacrificar a un altar, dient:

-iAci està, oh deus, la meua ofrena!

Els deus, veent lo que havia fet el mentiros, decidiren tambe burlar-se d'ell i li enviaren un ensomi que l'instava a dirigir-se a la vora

EL SACRIFICI DE LISTRA, DE RAFAEL SANZIO, 1515. MUSEU VICTORIA AND ALBERT, LONDRES

No podent contindre la seua alegria, l'home ana corrent a la playa, pero alli caigue en mans d'uns pirates que en acabant el veneralen a uns comerciants.

I aixina, com conta l'historia, fon com trobà les mil monedes de plata.

Qui tracta d'enganyar, acaba sent enganyat.

Traduccio i adaptacio a la llengua valenciana d'una faula de Esopo

GLOSSARI (paraula/ sinonims: definicio)

Ensomi/ somi/ ensomit/ visio/ fantasia: Imagens o successos fantastics que experimenta, com si foren reals, la persona quan està dormida.

Escassos de escas/ insuficient/ exigu:

De poca cantitat o envergadura.

Mentiros/ fals/ fingidor/ falaç/ trapa-troles: Que sol dir mentires, que ment habitualment.

Sacrifici/ immolacio: Ofrena que es fa a una divinitat d'una victima o d'una cosa,

per a honrar-la, donar-li gracies o aplacar-la.

Sagi/ greix/ manteca: Substancia organica i untuosa del teixit dels animals.

Solucio:

Verticals: 1. DESESTAJAR 2. REVISCOLAR 11. AGRE 12. ERABLE 1. GUARDO 2. ADREÇ 3. ESTREPTIT 4. ETEREU 5. SAVINA 6. ESTOIC 7. CANSERA 8. BAJO 9. JOANOT 10. EMBROLL

I RECORDA... La nostra primera paraula es **desestajar**. L'accio i efecte de desestajar es un **desestaje**. Està **desestajat** el lloc del que han eixit les persones que s'estajaven en ell o en el qual se trobaven per alguna rao. Eix. *Desestajaren l'edifici per perill d'assolament*.

La nostra segona paraula es **reviscolar**. Se diu que una planta, animal o persona ha **reviscolat** quan ha tornat a la vida o ha recuperat les forces o el vigor perdut. L'accio i efecte de reviscolar es un **reviscolament**. Que reviscola es **reviscolador**. Eix. *Va perdre les forces per la forta calor, pero ya pareix que reviscola*.